

κῆς ζωῆς. "Ὅσο κι ἂν ἔπαθε, κι ὅ,τι κι ἂν ἔπαθε στὴ ζωὴ του, σὰ νὰ μὴν ἔχη, σὰ νὰ μὴ θέλῃ τίποτε σημαντικό γιὰ τὴ ζωὴ του νὰ μᾶς ξεμυστηρεῖ. Γιὰ τοῦτο πόσο διαφέρουν οἱ ἀμέσως παρακάτου στίχοι, ὅπου τἀνοίγει τὰ μάτια του ὁ ποιητής, τὸ ξαναβλέπει μπροστά του τὸ ξερριζωμένο δέντρο, καὶ μαζὺ μ' αὐτὸ τίς ὥραϊες λεπτομέρειες τῆς πραγματικῆς ζωῆς ποὺ εἶναι ὁ ἀξίος, μὲ μαστορικὰ ἀραδιαστής καὶ εἰκονογράφος τῆς.

"Ὅταν κ' ἐστὶ τὸ δύστυχο, γλωρὸ καὶ στολισμένο, ἐσήκωνες μισουρανὶς τἀλύγιστα κλωνάρια, στὸν ἴσκιό σου βελάζοντας ἔτρεχε τὸ κοπάδι, ὁ πιστικὸς χαρούμενος σ' ἀγάπαιε σὺν πατέρει. Χῆρες γριῆς πανόρφαινες καὶ ξετραχηλισμένες ποῦ ἐπαίρναν τἀντερρίματα ὡσὰν ἐλεημοσύνη, κι ὅταν τὰ ρίχναν στὴ φωτιά κι ὁλόγυρα στὰ θράκια μὲ τὸ φτωχὸ προσάναμμα τὴ νήστια ἀποκοιμοῦσαν, τότε σ' εὐχολογοῦσανε καὶ λέγαν στὴν Παρθένο νὰ σοῦ στοιχειώνη τὰ κλαριά, νὰ σοῦ χαρίξῃ χρόνια.. Ἐμαραθῆκανε γιὰ μᾶς τοῦ κόσμου οἱ πρασινάδες.

"Ὁ ποιητής δὲ σταματᾷ ἐδῶ τὸ συνθετικὸ τοῦτο ποίημα. Ξαναγυρᾷ στὴ μελαγχολία του. "Ὅμως τώρα ἡ μελαγχολία του ἀπὸ τὸ ἔραμα τῆς δόξτερνης, τῆς ὑπέρτατης στιγμῆς ποὺ μᾶς κλεῖ τὰ μάτια μιὰ γιὰ πάντα γιὰ τὸ ἀγύριστο ταξίδι, ἡ μελαγχολία του ἀρρενωπῇ ἀρμονίζεται ἀπροσδόκητα μὲ τὴν πατριδολάτρεισσαν λεβεντιά τῆς βαλχωρίτικης τέχνης:

Πλάστη μεγαλοδύναμε! Σπλαχνίσου με τὴν ὥρα ποὺ θάρρη ὁ Χάρος νὰ με βρῇ, καὶ πρὶν σβυστῇ τὸ [φῶς μου, στείλε μου πάλι νὰ τὰ ἰδῶ μ' ὅλη τὴν ὁμορφιά τους τῆς νιότης μου τὰ ὄνειρα! "Αφεστα νὰ φορέσουν τὰ ροδοκάλια τῆς αὐγῆς, καὶ στὸ προσκέφαλό μου νὰ ρθοῦν νὰ με ραντίσουνε χτυπώντας τὰ φτερούγια μὲ πάχνη ἀπὸ τὸν Κίσαβο....

"Ὁ ποιητής, ἀνήλικο παιδάκι, πόσες φορές — ὁ ἴδιος μᾶς τὸ εἶπε — ξανοίγοντας ἀπὸ μακριὰ τὴν καταχνιά τοῦ Πίνδου, τὴν ἔπαιρνε γιὰ καπνὸ τουφεκιοῦ «καὶ πρόσμενε καὶ πρόσμενε νὰκούσῃ τὴ βοή του». Αὐτὸς ὁ βουνόθρεφτος καὶ μὲ τοῦ βουνοῦ τὸν ἔγκο ξεχωρίζοντας ἀπὸ τίς ζωὲς τοῦ μαραζάρη κάμπου γύρω του πολεμόχαρος ραψωδὸς προσμένει τὰ ὄνειρα τῆς νιότης του, φανερὸ πὼς εἶναι τὰ μεγάλα ὄνειρα τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ιδέας, ποὺ εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν δικὰ του ὄνειρα. αὐτὰ προσμένει νὰ τοῦ ραντίσουν τὰ μαλλιά, μπορεῖ ἔως τότε τὰ-

σπρα του μαλλιά, μὲ τὸ ἀγίασμα ποὺ εἶναι πάχνη ἀπὸ τὸν Κίσαβο.

"Ὁ γέρος θὰ πεθάνῃ, καθὼς ὄνειρευόταν τὸ ἀνήλικο παιδί. Καὶ μήπως τὸ γιγαντόκορμο δέντρο ποὺ τὸ ξερριζώσε ἡ φοβερὴ τρικυμία καὶ τὸ πάτησε ὁ στοιχειωμένος ἴσκιος ἐνδὸς ἀντρεωμένου, μήπως δὲν εἶναι τὸ σύμβολο τῆς ζωῆς τῆς ἰδίας τοῦ ποιητῆ ποὺ ἔζησε μὲ τὰ φαντάσματα τῶν ἀρματολῶν καὶ τῶν τουρκομάχων ἕσο ποὺ τὸ φέραν μιὰν ὥρα ἀρχήτερα τὸ τέλος του οἱ ἴσκιος τῶν ἀντρεωμένων, τὸ πάθος του καὶ ἡ μανία του; "Ὁ ἴδιος μᾶς τὸ προεῖπε σ' ἓνα στίχο του:

"Ἐχω γιὰ σέ, πατριίδα μου, στὰ στήθη χαλισμὸ!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

»» ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ ««

Γ.

"Ακκουμισμένος στὸ τραπεζάκι τῆς κάμαρῆς μου, κοιτοῦσα ἔξω τὸ φεγγάρι. Σὺν πυρωμένο κάρβουνο. κυλοῦσε ἀπάνω σ' ἓνα κατόμβρο συννεφάκι.

"Ἐκεῖ μπροστά μου, κοιμόντανε κάτω βιβλία ποὺ γράφουνε γιὰ τίς χαρὲς τῆς ζωῆς.

"Ἐνα λιγοθυμισμένο λεφκὸ τριαντάφυλλο, σ' ἓνα βαζάκι πράσινο σὺν πέφκο βρεμένο, εἶτανε ἡ μόνη μου συντροφιά.

Τὸ φεγγάρι χάθηκε πίσω ἀπὸ τὸ συννεφάκι...

"Ἀπλωσα τὸ χέρι μου νὰ πάρω ἓνα βιβλίο. Μονομιᾶς, τὸ ρόδο μου χύθηκε, καὶ τὰ πέταλά του θροῖσανε ἀπάνω στὸ τραπέζι.

Δὲν πήρα στὸ χέρι μου κανένα βιβλίο γιὰ νὰ διαβάσω τίς χαρὲς τῆς ζωῆς...

Τὸ μεγάλο ρολοῖ ποὺ εἶναι καρφωμένο στὸν ἄδειο τοῖχο τῆς μεγάλης σάλας, χτυποῦσε μεσάνυχτα.

Κ' εἶμουν ὁλομόναχος.

Δ.

"Ἐνα δύσεμα πορτοκαλί, πίσω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη.

Πέρ' ἀπὸ τοὺς Στύλους, φόντο μενεξεδί.

Τὰ πρῶτ' ἀστέρια παίζουνε σὺν παιδιάτικα ματάκια.

Κάθουμαι ἀπάνω σ' ἓνα παλιὸ κοκκινισμένο μάρμαρο.

Καὶ τραγουδοῦνε, καὶ τραγουδοῦνε μέσα στὴ θύμησή μου τὰ περασμένα...

Ε.

Θυμᾶσαι ποὺ μᾶς μέθησε μιὰ νύχτα τὸ φεγγάρι;

"Ἐν' ἀεράκι ψιλό, ποὺ ἐρχότανε ἀπὸ τὸν Ὑμηττό. ἔπαιζε ἀπάνω στὰ κορμιά μας σὺν τρεμουλιαστὸ δοξάρι ἀπάνω σὲ τενωμένες κόρδες βιολιοῦ...

Μὲ κοίταξες κατὰματα, κ' ἡ ματιά σου εἶτανε σὰ νὰ μοῦλεγε:

— «Ποιὸς ξέρει πότε θ' ἀγαπήσῃς μιὰν ὁμορφότερη».

Γύρισα καὶ εἶδα ἓν ἀστρο πλανητικὸ ποὺ ξενοχτοῦσε μαζί μας. Χωρὶς νὰ θέλω, φύγαμε ἀπὸ τὰ χεῖλια μου δυὸ μεθησμένα λόγια:

— «Ποιὸς ξέρει...»

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ